

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

KAPITĀLA ATDEVES LIKMES APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS 2019.GADA 22.AUGUSTA GROZĪJUMU

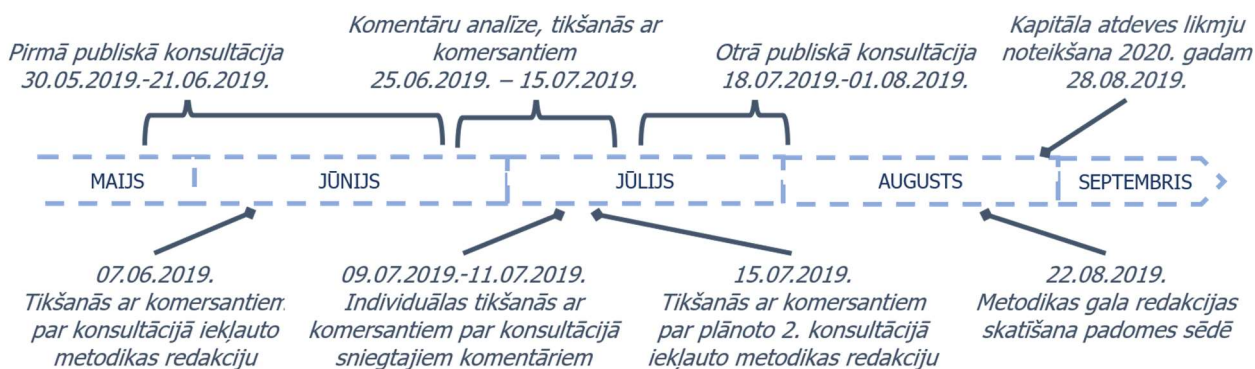
PUBLISKĀS KONSULTĀCIJAS REZULTĀTU KOPSAVILKUMS

Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikas 2019.gada 22.augusta grozījumu (turpmāk – Grozījumi) mērķis ir izstrādāt tādu regulējumu, kas, ņemot vērā komersantu piemērotās atšķirīgās aktīvu vērtības noteikšanas pieejas, nodrošina, ka komersanti saņem un lietotāji sedz tādas kapitāla izmaksas, kas atbilst ieņēmumiem, ko komersants gūtu, piemērojot nominālo likmi nepārvērtētajai regulējamo aktīvu bāzes (turpmāk – RAB) vērtībai (t.i., ieņēmumiem uz aktīvu izveidošanā faktiski ieguldītā kapitāla apjomu).

Grozījumi paredz šādas izmaiņas kapitāla atdeves likmes aprēķināšanā:

- 1) turpmāk vidējā svērtā kapitāla atdeves likme tiks noteikta gan nominālā, gan reālā (izslēdzot inflācijas ietekmi) izteiksmē;
- 2) vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes aprēķinā tiks iekļauta pašu kapitāla izmēra riska piemaksa un aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa komersantiem.

Ievērojot, ka Grozījumi paredz izmaiņas kapitāla atdeves aprēķinā, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) īpaši aktīvi strādājusi pie ieinteresēto pušu informēšanas un to viedokļu izziņāšanas (1.attēls).

1.attēls. Metodikas grozījumu vērtēšanas process

Pirmās publiskās konsultācijas un nozaru diskusiju gaitā vairāki komersanti puda bažas par piedāvātās pieejas piemērošanas grūtībām.

Ievērojot minēto, lai nodrošinātu sabiedrības interešu līdzsvara sasniegšanu ar pēc iespējas mazāku administratīvo slogu un iespējami pārskatāmā veidā, Regulators precizēja sākotnējo metodikas grozījumu projekta redakciju un otrajā konsultācijā piedāvāja divus variantus:

1. diferencēta vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes piemērošana, kas ir vērsta uz vienlīdzīgu kapitāla izmaksu noteikšanu uzņēmuma līmenī, bet ir administratīvi sarežģītāka;
2. vienas vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes piemērošana komersantam/nozarei, kas ir administratīvi vienkāršāka, gan komersantiem to piemērojot, gan Regulatoram uzraugot piemērošanu, vienlaikus nodrošinot, ka aktīvu kalpošanas laikā sagaidāmā kapitāla atdeve no veiktajiem ieguldījumiem sedz kapitāla izmaksas.

Otrās publiskās konsultācijas mērķis bija gūt visaptverošu viedokli par iekļautajiem precizējumiem saistībā ar diferencētās kapitāla atdeves likmes piemērošanu un izvēlēties vienu no piedāvātajām redakcijām.

Otrās publiskās konsultācijas laikā Regulators saņēma viedokļus no desmit ieinteresētajām pusēm. Priekšlikumi vērtējami kā ļoti daudzveidīgi, taču no tiem Regulatora ieskatā būtiskākie saņemtie priekšlikumi ietver:

1. viedokli, ka vienkāršāka un caurskatāmāka pieeja ir būtiska priekšrocība;
2. konkrētus piemērus, kā kapitālintensīvo komersantu sarežģītā aktīvu struktūra dod komersantiem iespēju, pielietojot grāmatvedības uzskaitē izmantojamās metodes, administratīvi sarežģītākā regulējuma (1.variants) ietvarā optimizēt peļņas rādītājus;
3. piedāvājumus alternatīvai pieejai bezriskā likmes noteikšanai;
4. piedāvājumus papildu riska piemaksu noteikšanai;
5. viedokli par nepieciešamību precizēt pārejas perioda piemērošanu (nepieciešamība minēta arī klātienē diskutējot ar komersantiem).

Regulators, izvērtējot saņemtos viedokļus par piedāvātajiem variantiem, ir secinājis, ka:

1. Grozījumu mērķa sasniegšana ir būtiska un objektīvi nepieciešama, nodrošinot, ka komersanti saņem un lietotāji sedz tādas kapitāla izmaksas, kas tuvinātas ieņēmumiem, ko komersants gūtu, piemērojot nominālo likmi nepārvērtētajai RAB vērtībai (t.i., ieņēmumiem uz aktīvu izveidošanā faktiski ieguldītā kapitāla apjomu);
2. otrajai publiskajai konsultācijai nodotā grozījumu projekta 1.variants teorētiski nodrošina, ka komersants gūst atbilstošu kapitāla atdevi, ņemot vērā, vai RAB iekļautais pamatlīdzeklis vai nemateriālais ieguldījums ir pārvērtēts vai nē, tomēr tā ieviešana varētu būt sarežģīta un prasīt komersantiem papildu izmaksas uzskaites pielāgošanai, kā arī atsevišķiem komersantiem dot iespēju izmantot RAB uzskaites pielāgošanu, lai optimizētu aprēķināto kapitāla atdevi;
3. analizējot komersantu veikto pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu pārvērtēšanas vēsturi, secināms, ka enerģētikas nozarē (elektroenerģijas, dabasgāzes apgāde) veikto reorganizāciju rezultātā nav iespējams piemērot alternatīvu metodi, kas nodrošinātu Grozījumu izvirzītā mērķa sasniegšanu, proti, vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes piemērošanu regulējamo aktīvu bāzes bilances vērtībai, no kuras izslēgta pārvērtēšanas rezerves vērtība, jo nav saglabājusies un identificējama informācija par visām aktīvu kalpošanas laikā veiktajām pārvērtēšanām, tai skaitā ar to saistītajām aktīvu pārvērtēšanas rezervēm un to izmaiņām laikā;
4. analizējot priekšlikumus alternatīvai bezriskā likmes noteikšanas metodei, secināms, ka Vācijas valsts vērtspapīru likmju izmantošana bezriskā likmju aprēķināšanai jau šobrīd ļautu ņemt vērā pilnu ekonomisko ciklu. Papildus paredzēts pašu kapitāla atdeves aprēķinā iekļaut novērtētu valsts riska piemaksu;
5. otrajai publiskajai konsultācijai nodotā grozījumu projekta 2.varianta ieviešana ir administratīvi vienkārša un pārskatāma. Pieņemot, ka nozarēs, kurās paredzēts piemērot kapitāla atdeves likmi reālā izteiksmē, komersanti regulāri veic pārvērtēšanu, uzskatāms, ka pēc būtības šis risinājums sasniedz Grozījumu mērķi;
6. izvērtējot nepieciešamību skaidrāk definēt Grozījumos noteiktā regulējuma ieviešanas periodā pieļaujamās atkāpes (pārejas periodu), jāņem vērā, ka tarifu noteikšanas metodikas neparedz RAB vērtības pārskatīšanu regulatīvā perioda laikā. Lai nodrošinātu, ka visu regulatīvo periodu tiek piemērota viena un tā pati kapitāla atdeves likme, Regulators precizējis pārejas noteikumus, nosakot, ka tarifu projektiem, kas stājas spēkā no 01.01.2020. līdz 31.12.2020., gadījumos, kad regulatīvais periods ir isāks par trim gadiem, ir tiesības izvēlēties piemērot likmi, kas aprēķināta pēc metodes, kas bija spēkā līdz Grozījumu pieņemšanai. Tādējādi tiek nodrošināts līdzsvars starp lietotāju interesēm (gariem regulatīvajiem periodiem, kas stāsies spēkā 2020.gadā, nav iespēja pieprasīt līdzšinējās kapitāla atdeves likmes piemērošanu) un komercdarbības vides paredzamību (īsākiem regulatīvajiem periodiem, kas stāsies spēkā 2020.gadā, ir iespēja piemērot likmi atbilstoši regulējumam, kas darbojās līdz Grozījumu pieņemšanai).

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī to, ka Regulatora uzdevums ir sabiedrības interešu līdzsvarošana ar pēc iespējas mazāku administratīvo slogu un iespējami pārskatāmā veidā, Regulators kā atbilstošāko risinājumu uzskata otrajai publiskajai konsultācijai nodotā grozījumu projekta 2.variantu. Vienlaikus Regulators turpina izvērtēt iespējas papildus Grozījumiem kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikā veikt atbilstošas izmaiņas to nozaru tarifu aprēķināšanas metodikās, kur paredzēts piemērot kapitāla atdeves likmi nominālā izteiksmē, paredzot kapitāla atdeves likmi nominālā izteiksmē piemērot RAB vērtībai, no kuras izslēgta pārvērtēšanas rezerves vērtība. Par grozījumiem nozaru tarifu aprēķināšanas metodikās Regulators rīkos publiskās konsultācijas.